

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Wieńczysław
Nazwisko: Gliński
Miejsce urodzenia: Astrachan
Data urodzenia: 10-05-1921
Kraj urodzenia: Rosja
Imię ojca: Edward
Imię matki: Antonina
Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Akta i mikrofilm z akt Sprawy Agenturalnego Sprawdzenia krypt. „Reprodukcja” (nr rej. 211), prowadzonej w latach 1955-1957 przez Wydział III UdsBP dla m.st. Warszawa/ KMO m.st. Warszawa, w odniesieniu do osoby zatrudnionej w Teatrze Polskim, podejrzanej o próbę wywozu za granicę „reprodukcji obrazów słynnych malarzy” (początkowo sądzono, że chodzi o oryginały). W dokumentach znajduje się wzmianka dotycząca Wieńczysława Glińskiego oraz (niezrealizowanych) zamierzeń Urzędu ds. BP wobec niego. We wniosku do sprawy z 19.05.1956, wśród planowanych „przedsięwzięć operacyjnych” mających doprowadzić do jej wyjaśnienia, wpisano m.in.: „Przeprowadzić rozmowę oraz zastanowić się nad ewentualnością dalszego wykorzystania Glińskiego Wieńczysława”. Odnotowano przy tym, że W. Gliński „był swego czasu opracowywany na informatora pod obiekt Teatru Polskiego”, którego był aktorem, zaś rozmowa z nim, proponowana we wniosku, miałaby pozwolić „na rozpoznanie środowiska kolegów” osoby, której dotyczyła sprawa krypt. „Reprodukcja”.	Akta o sygn. IPN BU 0208/966 (1028/III), mikrofilm o sygn. IPN BU 01286/939 (1028/3).	

Dokumentacja dotycząca kontaktów Kościoła katolickiego ze środowiskami artystycznymi w 1971 roku, przesłana przez Departament IV MSW do Urzędu Rady Ministrów. Znajduje się tu „Informacja dot. inicjatyw hierarchii w zakresie aktywizacji działań duszpasterskich wśród aktorów i innych pracowników kultury”, sporządzona 06.07.1971 i opatrzona podpisem Dyrektora Departamentu IV MSW. Podano w niej m.in., iż „duszpasterstwo aktorów znajduje się w osobistym zainteresowaniu kard. Wyszyńskiego”, zaś elementem działań duszpasterskich są np. przedświąteczne spotkania „z udziałem kard. Wyszyńskiego, aktorów i ich rodzin” oraz „spotkania okresowe - tzw. śniadania w pałacu prymasowskim, rekolekcje, dni skupień, dni modlitw itp.”. Omówiono też dwa przedsięwzięcia tego typu w 1971 roku. Jednym z nich było „śniadanie w pałacu prymasowskim” 04.03.1971, na którym obecnych było „30 osób, w tym kilku czołowych aktorów warszawskich”. Ich listę umieszczono w „Wykazie aktorów scen warszawskich uczestniczących na spotkaniu z kard. Wyszyńskim w kurii”, stanowiącym załącznik do informacji. Wśród wymienionych w zestawieniu 25 uczestników spotkania, pod poz. 6 wpisano Wierńczyśława Glińskiego, aktora Teatru Polskiego (odnośnie każdej z osób podano też datę urodzenia i miejsce zamieszkania). Materiały zawierają również fotografie ze spotkań z kardynałem S. Wyszyńskim w dniach 10.01.1971 oraz 04.03.1971, będące załącznikiem do „Informacji dot. spotkań kard. Wyszyńskiego z artystami scen warszawskich”, datowanej na 22.03.1971. Na zdjęciach z 04.03.1971 znajduje się m.in. Wierńczyśław Gliński, obok kardynała Wyszyńskiego, duchownych i innych aktorów. W informacji podkreślono, że „ujawnienie zdjęć na zewnątrz grozi dekonspiracją źródła i nieodwracalnie likwiduje możliwość uzyskiwania dalszych”.

Akta o sygn. IPN BU 01194/8, t. 6 (82/36).

Materiały (akta i mikrofilm) Kwestionariusza Ewidencyjnego (KE) krypt. „Kawior” (nr rej. 7024), prowadzonego w okresie 30.03.1973 - 06.11.1974 przez Wydział III KS MO Warszawa, w odniesieniu do Wierczyśława Glińskiego, wówczas aktora Państwowego Teatru Polskiego w Warszawie. Powodem objęcia go kontrolą operacyjną był fakt utrzymywania przez niego kontaktów „z klerem wrogo ustosunkowanym do (...) rzeczywistości” oraz uczestnictwo „w spotkaniach z kard. S. Wyszyńskim”. Informacji na jego temat dostarczyło Służbie Bezpieczeństwa kilku tajnych współpracowników. Materiały zawierają wyciągi z doniesień TW ps. „Antoni” (wyciąg z doniesienia z 20.12.1966, tj. sprzed założenia KE), ps. „Zbigniew”, ps. „Łucja”, ps. „Stanisław”. Zapis kartoteczny podaje również, że do sprawy mieli zostać „wprowadzeni” TW ps. „Agnieszka” i ps. „Bliźniak”. W oparciu o ustne doniesienie TW „Zbigniew” funkcjonariusz Wydziału III KS MO Warszawa sporządził 27.03.1973 „Charakterystykę” Wierczyśława Glińskiego, w której odnotował m.in., że pochodzi on z rodziny aktorskiej, uznano go „kiedyś za cudowne dziecko”, został „wychowany w duchu narodowo-chrześcijańskim” i zachował wiele elementów tego wychowania. Tajny współpracownik podał też, że w czasie okupacji niemieckiej W. Gliński „związany był z podziemiem”, a podczas Powstania Warszawskiego trafił do niewoli i umieszczono go w obozie w Sachsenhausen. TW miał także wyrazić opinię, że W. Gliński „nie jest entuzjastą obecnego ustroju”, jednak (w ocenie TW) nie byłby „zdolny do podjęcia wrogiej działalności”. Charakterystykę podsumowano: „inteligentny, bardzo pewny siebie, kocha pieniądze, psa i arystokratyczne maniere”. TW „Zbigniew” otrzymał również zadanie, aby „w miarę możliwości pogłębić informacje o obecnej postawie i kontaktach” Wierczyśława Glińskiego. Dane i opinię na jego temat przekazał również TW „Stanisław” („Wyciąg z doniesienia” z 18.11.1973), który podał m.in., że W. Gliński jest „od wielu lat” aktorem Teatru Polskiego, uważa się go za „jednego z filarów” tego teatru. Wcześniej grał w nim także jego ojciec (aktor Edward Szupelak), którego TW nazwał „klerykałem” i takiemu wychowaniu przypisał postawę Wierczyśława Glińskiego. Według TW „Stanisław”, W. Gliński miał też często dawać wyraz swojemu stosunkowi do ustroju PRL w „wypowiedziach, dowcipach i komentarzach”, natomiast nie były przez niego publicznie poruszane „tematy związane z kościołem”. Z kolei TW „Łucja” odniosła się w swoich doniesieniach do spotkania z kardynałem Wyszyńskim w marcu 1973, w którym uczestniczył W. Gliński oraz do szykan, jakie spotykały jego uczestników – aktorów (m.in. niektórych odsunięto od pracy w Polskim Radiu). Z informacji pozyskanych przez „Łucję” wynikało również, że W. Gliński interweniował w tej sprawie u władz partyjnych. Finalnie, jak odnotowano: „w radio i w telewizji po okresie kłopotów [został] przywrócony do łask” („Wyciągi z doniesień” z 21.05.1973 i 17.06.1973). W ramach KE objęto kontrolą korespondencję Wierczyśława Glińskiego. W dniu 30.05.1973 Naczelnik Wydziału III KS MO złożył „zamówienia” do Biura „W” MSW oraz do Wydziału „W” KS MO na prowadzenie tych czynności – odpowiednio w odniesieniu do przesyłek z zagranicy oraz krajowych. Przyczyną takiej kontroli i głównym zagadnieniem podlegającym sprawdzeniu były „kontakty” W. Glińskiego z osobami (w tym duchownymi) „wrogo ustosunkowanymi do obecnej rzeczywistości”. Kierowane na jego adres przesyłki zagraniczne (w sumie 15) „przełądano” przez 6 miesięcy – do 04.01.1974, zaś krajowe (ponad 40, adresowane też do członków jego rodziny) - do 30.11.1974. W niektórych wypadkach wykonywano ich fotokopie. Działania te dokumentowano w sformalizowanych drukach, wpisując datę i sposób „opracowania” każdej przesyłki, jej nadawcę i adresata oraz krótkie streszczenie. W listopadzie 1974 postanowiono zaniechać dalszego prowadzenia Kwestionariusza, uznając, że „w toku (...) obserwacji nie stwierdzono, by W. Gliński w środowisku poruszał publicznie sprawy stosunków państwo-kościół i by wrogo wypowiadał się na temat obecnej rzeczywistości”. W dniu 06.11.1974 sprawę „zdjęto z ewidencji”, zaś 27.11.1974 materiały złożono w archiwum Wydziału „C” KS MO pod sygn. 3192/III, następnie zostały one zmikrofilmowane (sygn. mikrofilmu: 3192/3). Do dokumentacji włączono dwie karty ewidencyjne spoza okresu prowadzenia sprawy, tj. kartę E-15 z 09.11.1964, skierowaną przez Naczelnika Wydziału III KMO m.st. Warszawa do Biura „C” MSW, z prośbą o udzielenie informacji o W. Glińskim „przed rozpr[acowaniem]” oraz kartę EO-33, z zapisem informującym o wypożyczeniu akt KE „Kawior” przez Wydział IV Departamentu III MSW dnia 05.11.1982.

Akta o sygn. IPN BU 0224/696 (3192/III), mikrofilm o sygn. IPN BU 01286/2711 (3192/3), zapisy kartoteczno-ewidencyjne.

Teczka pracy tajnego współpracownika ps. „Bliźniak” (nr rej. 7123), prowadzona przez Wydział III/Wydział III-1 KS MO/SUSW Warszawa w latach 1973-1989. Znajduje się tu m.in. maszynopis, sporządzony przez funkcjonariusza Wydziału III w dniu 28.06.1973, w oparciu o doniesienie TW „Bliźniak”, w którym scharakteryzowano grupę aktorów warszawskich. Dokument ten zawiera wzmiankę na temat Wierńczysława Glińskiego (w dok. jako „Sławek”), według której TW stwierdził (prawdopodobnie w odpowiedzi na pytanie funkcjonariusza), że nie wie „nic konkretnego” na jego temat, gdyż ani „prywatnie, ani zawodowo” nie stykał się z W. Glińskim. W ramach zadań dla TW „Bliźniak” wpisano: „Interesować się w dalszym ciągu osobami, o których mowa w doniesieniu”.

Akta o sygn. IPN BU 00399/253, t. 2 (20912/I).

Teczka pracy tajnego współpracownika ps. „Łucja” (nr rej. 4118), prowadzona przez Wydział III/Wydział III-1 KS MO Warszawa w latach 1968-1980. Wierńczysław Gliński został wymieniony m.in. w „Notatce służbowej” Zastępcy Naczelnika Wydziału III z 14.04.1972, opracowanej w oparciu o informacje pozyskane tego dnia od TW „Łucja”. Jedną z poruszonych kwestii były „dane dotyczące aktorów znanych jej z klerikalnej postawy i uczestnictwa w spotkaniach z kard. Wyszyńskim”. Wśród czworga wymienionych w tym kontekście przez TW znalazł się również W. Gliński (w dok. imię „Mieczysław”). Oprócz podania personaliów każdej z osób, TW „Łucja” charakteryzowała je krótko, wyrażając opinię na ich temat i informując funkcjonariusza np. o pochodzeniu, stanie posiadania, sytuacji rodzinnej czy relacjach w zespole aktorskim. Ponadto, jak wynika z „Notatki służbowej” funkcjonariusza Wydziału III z 19.03.1973, obejmującej informacje uzyskane przez niego w tym dniu od TW „Łucja”, otrzymała ona zadanie sporządzenia „charakterystyk” kilkorga aktorów, w tym (Wierńczysława) Glińskiego. W materiałach znajduje się także „Doniesienie” TW „Łucja” z 21.05.1973 (maszynopis sporządzony przez funkcjonariusza), zawierające akapit odnoszący się do działań wobec aktorów, którzy uczestniczyli w marcu 1973 „w spotkaniu z kardynałem Wyszyńskim” (np. zalecenie, by nie angażować ich w Polskim Radiu). „Łucja” dowiedziała się też od aktora, który brał udział w tym spotkaniu, iż Wierńczysław Gliński interweniował w tej sprawie u władz partyjnych (prawdopodobnie w KC PZPR) i „po większej awanturze podobno decyzja została cofnięta”. Wydział III zdecydował, iż informację tę należy przekazać do Wydziału IV KS MO, toteż za pismem z 22.05.1973 przesłano tam wyciąg powyższego doniesienia.

Akta o sygn. IPN BU 00277/500, t. 2 (13383/I).

W Kartotece Biura „B” MSW znajduje się karta dotycząca Wierńczysława Glińskiego, zawierająca zapisy z 10.05.1974 i 13.05.1974, informujące o wynikach prowadzonej obserwacji. Wskazują one na kontakt W. Glińskiego z dyplomatami Wielkiej Brytanii. W kartotece umieszczono również jego fotografię.

Karta B-8 z Kartoteki Biura „B” MSW, fotografia.

Materiały administracyjne Departamentu III MSW z lat 1967-1989, zawierające dokumentację odnoszącą się do osób będących z różnych względów „w zainteresowaniu” operacyjnym resortu spraw wewnętrznych, np. z uwagi na pełnioną funkcję, tytuł naukowy, zawód, autorytet społeczny, działalność polityczną („charakterystyki”, korespondencja, kopie dokumentów z akt osobowych w miejscach zatrudnienia i in.). Znajduje się tu m.in. „Notatka” dotycząca Wierńczyśława Glińskiego z 06.11.1982. W części wstępnej zawarto dane personalne i adresowe, informację o stanie rodzinnym, wykształceniu, miejscu pracy oraz bezpartyjności W. Glińskiego. Dalej podano, że wywodzi się on „z rodziny o dużych tradycjach aktorskich” oraz zwięźle przedstawiono informacje zgromadzone na jego temat – począwszy od „okresu okupacji”. Odnotowano, że wówczas „walczył w szeregach AK”, a po upadku Powstania Warszawskiego „został osadzony w obozie koncentracyjnym Sachsenhausen, gdzie przebywał do wyzwolenia”. Po wojnie, w 1945 roku ukończył Państwowy Instytut Sztuki Teatralnej. Odnośnie kariery aktorskiej Wierńczyśława Glińskiego podano, iż „związany jest z warszawskimi teatrami, głównie z Teatrem Polskim. Jednocześnie współpracuje z TV, radiem i filmem”. Stwierdzono też, że W. Gliński „posiada niekwestionowany autorytet”, zarówno „w środowisku teatralnym, jak i w kręgach krytyki”, jest również popularny wśród publiczności. Wspomniano następnie, że „w przeszłości związany był z kręgami twórców katolickich, m.in. uczestniczył w spotkaniach organizowanych przez kard. S. Wyszyńskiego”. Dodano, iż „aktualnie nie angażuje się w żadną działalność publiczną”. Na zakończenie wymieniono niektóre z licznych odznaczeń, jakimi został on uhonorowany. Dokument opracowano w Departamencie III MSW (brak danych sporządzającego i podpisu).

Akta o sygn. IPN BU 01221/20 (218/3) oraz informacje dotyczące W. Glińskiego w dokumentach z 18.12.1982, tj. wpis w „Skorowidzu nazwisk” oraz charakterystyka o treści tożsamej z notatką Departamentu III z 06.11.1982, umieszczona w „Uaktualnieniu wykazu z 12 X 1981 r. osób przewidzianych do wykorzystania w działaniach wspierających politykę władz państwowych”, znajdujących się w aktach o sygn. IPN BU 0649/15 (17/IX/228) i mikrofilmie o sygn. IPN BU 01428/9 (17/IX/228), zawierających materiały dotyczące „wprowadzenia, łagodzenia i znoszenia rygorów stanu wojennego” z lat 1981-1983.